

Specjalista promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej

229102

Inna nazwa zawodu: edukator zdrowia

Zadania i czynności

Ostatnia aktualizacja - 09.2009 r.

ZADANIA I CZYNNOSCI ZAWODOWE

Do głównych zadań zawodowych promotora zdrowia należy planowanie i realizacja, we współpracy z instytucjami i organizacjami państwowymi i społecznymi, programów oświaty oraz profilaktyki zdrowotnej. Rolą promotora zdrowia jest rozpoznanie potrzeb i opracowanie taktyki postępowania w zakresie promocji zdrowia w podległym mu regionie, placówce czy środowisku społecznym. Promotor zdrowia gromadzi informacje (między innymi poprzez prowadzenie wywiadów) niezbędne do diagnozowania potrzeb i planowania ukierunkowanych działań w zakresie oświaty zdrowotnej. Po wykonaniu diagnozy społecznej promotor zdrowia inicjuje określone działania. Działania te dotyczą najczęściej profilaktyki zdrowotnej i przeciwdziałania rozpowszechnianiu się chorób społecznych tj. AIDS, żółtaczk zakaźnej, chorób układu krążenia, nowotworów, a także prowadzenia zdrowego trybu życia. W ramach tych działań osoba zajmująca stanowisko promotora zdrowia organizuje konkursy, imprezy plenerowe, sportowe, artystyczne, wystawy, opracowuje materiały edukacyjne – ulotki i broszury, przeprowadza szkolenia i zajęcia z zakresu edukacji zdrowotnej oraz profilaktyki. W zależności od miejsca zatrudnienia promotor zdrowia może tylko opracowywać programy profilaktyczne lub tylko je przeprowadzać i nadzorować albo robić jedno i drugie. Promotor pracujący, np. w urzędzie miasta ma za zadanie prowadzenie diagnozy potrzeb oraz monitorowanie i nadzorowanie akcji profilaktycznych prowadzonych przez instytucje zewnętrzne. Natomiast osoba pracująca jako promotor zdrowia, np. w szpitalu nie tylko przygotowuje działania profilaktyczne, ale także sama czynnie się w nie włącza. Praca w tym zawodzie wymaga najczęściej intensywnych kontaktów z ludźmi. Udzielanie porad, prowadzenie wykładów i warsztatów, szeroko rozumiana działalność edukacyjna to główne obowiązki zawodowe. Promotor zdrowia ma za zadanie promowanie zachowań prozdrowotnych w zakresie profilaktyki chorób, odżywiania, aktywności fizycznej oraz uświadamianie określonym grupom społecznym różnego rodzaju zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu, paleniem tytoniu, ekspozycją na promieniowanie ultrafioletowe i czynniki szkodliwe w środowisku pracy. Dużym wyzwaniem dla promotora zdrowia jest także motywowanie społeczności lokalnej do poddawania się badaniom profilaktycznym oraz szczepieniom ochronnym. Promotor zdrowia szkoli również kadrę resortów oświaty, pomocy społecznej, wojska i policji. Biorąc pod uwagę powyższe zadania, niezbędna w tym zawodzie jest współpraca z mediami. Promotor zdrowia działa również z jednostkami samorządu lokalnego i władz administracyjnych, organizacjami pożytku publicznego i innymi w zakresie realizowanych zadań. Wszystkie prowadzone programy muszą być szczegółowo nadzorowane, podsumowane oraz rozliczone, co również należy do obowiązków zawodowych promotora zdrowia. Osoby wykonujące ten zawód pracują najczęściej bezpośrednio z klientem, ale także wykonują zadania typowo urzędnicze, do których należą pisanie projektów, sporządzanie raportów i sprawozdań. W swojej pracy promotor posługuje się głównie urządzeniami biurowymi: komputerem, faxem, kserokopiarką, czasem również – jeśli posiada odpowiednie wykształcenie –

narzędziami medycznymi przy przeprowadzaniu badań profilaktycznych.

Środowisko pracy

Ostatnia aktualizacja - 09.2009 r.

ŚRODOWISKO PRACY

Warunki materialne

Promotor zdrowia pracuje zarówno w pomieszczeniach biurowych, jak i na wolnym powietrzu. Jego praca pociąga za sobą konieczność uczestnictwa w różnego rodzaju akcjach i imprezach promocyjnych organizowanych w terenie. Często wiąże się to z koniecznością spędzenia wielu godzin poza biurem, niezależnie od warunków atmosferycznych i dnia tygodnia (również w soboty i niedziele). Praca na tym stanowisku nie niesie za sobą właściwie żadnych większych zagrożeń ani ryzyka zapadania na choroby zawodowe. Możliwe jest jednak narażenie na substancje zakaźne i kontakt z ich nosicielami w przypadku promotorów, którzy z racji posiadanego wykształcenia i miejsca pracy, uczestniczą czynnie w badaniach profilaktycznych np. pobierając krew.

Warunki społeczne

Jest to praca wymagająca bardzo intensywnych kontaktów z ludźmi polegających przede wszystkim na uczeniu, odpowiadaniu na pytania, konsultowaniu ale także współpracy i organizowaniu różnego rodzaju imprez promocyjnych. Ta część zadań zawodowych promotora zdrowia, która wykonywana jest w biurze mimo częstych kontaktów z ludźmi – klientami ma charakter raczej indywidualny. Zdarza się jednak, że w instytucji pracuje zespół osób zajmujących się promocją zdrowia, które muszą ze sobą współpracować.

Warunki organizacyjne

Praca edukatora zdrowia wymaga przemieszczania się, ale raczej na małych odległościach. Godziny pracy są zwykle stałe, jednak od osób zatrudnionych na tym stanowisku wymaga się dyspozycyjności w związku z koniecznością uczestnictwa w różnorodnych wydarzeniach związanych z profilaktyką i promocją zdrowia. Charakter pracy sprawia, że istnieje tu duża swoboda w doborze metod pracy i rozkładzie czasowym zadań, a nadzorowany jest jedynie wybór głównych celów. Poza koniecznością prowadzenia dokumentacji i sprawozdawczości praca promotora zdrowia nie należy do zrutynizowanych, czynności zawodowe zmieniają się i wymagają od pracownika kreatywności oraz inicjatywności. Promotor zdrowia ponosi społeczno - moralną odpowiedzialność za rezultaty swojej pracy.

Wymagania psychologiczne

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Praca promotora zdrowia wiąże się z intensywnymi kontaktami z ludźmi, podczas których przekazuje wiedzę, uświadamia zagrożenia oraz motywuje ludzi do podejmowania często niewygodnych dla nich działań, tj. badań profilaktycznych. Dlatego też, osoba zajmująca to stanowisko powinna wykazywać otwartość w stosunku

do otoczenia, ponadto cechować ją powinny życzliwość dla ludzi i umiejętność postępowania z nimi. Niezwykle istotna i warta podkreślenia jest umiejętność przekonywania innych, wpływania na ich zachowania i poglądy. Edukator powinien być osobą samodzielną w działaniu, posiadającą zdolności organizatorskie i kierownicze ze względu na konieczność koordynowania przedsięwzięć i akcji z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia – imprez plenerowych, konkursów, festynów i innych. Przydatne na tym stanowisku są również, takie cechy jak dokładność, cierpliwość i samokontrola.

Poza czynnościami polegającymi na działaniu i kontaktach z ludźmi promotor zdrowia sporo czasu musi poświęcić na prowadzenie dokumentacji, pisanie raportów oraz opracowywanie programów prozdrowotnych. Tutaj konieczne są: zdolność koncentracji uwagi, wyobraźnia oraz myślenie twórcze, czyli zdolność dostrzegania nowych, nietypowych rozwiązań. Niezwykle istotna w pracy edukatora zdrowia jest łatwość wypowiadania się w mowie i w piśmie, ponieważ praca w tym zawodzie polega głównie na przekazywaniu informacji.

Posiadanie zainteresowań społecznych przejawiających się zaangażowaniem w działalność społeczną oraz uczestnictwo w różnorodnych organizacjach związanych z pomocą innym ludziom ma duże znaczenie w tym zawodzie.

Przydatne w pracy edukatora okazuje się również posiadanie zainteresowań naukowych, zwłaszcza z zakresu biologii i medycyny oraz menedżerskich przejawiających się w organizowaniu spotkań, kierowaniu pracami w grupie i przekonywaniu do swoich racji.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca promotora zdrowia należy do lekkich, nie są więc określone konkretne wymagania zdrowotne, a od kandydatów do zawodu oczekuje się przeciętnej sprawności fizycznej. Nie istnieją znaczące przeciwwskazania zdrowotne do wykonywania zawodu promotora zdrowia. Jednakże ze względu na konieczność przemieszczania się, pracy na wolnym powietrzu poza biurem problem mogą stanowić zaburzenia sprawności nóg (dużego stopnia). Ze względu na fakt, iż edukator w swojej pracy zmuszony jest wykorzystywać urządzenia biurowe, w tym komputer, znaczne zaburzenia sprawności rąk i zręczności palców również mogą stanowić przeciwwskazanie do wykonywania tego zawodu. Dużą część czasu pracy promotor zdrowia spędza na spotkaniach z ludźmi, które mają charakter dydaktyczny, dlatego też znaczące zaburzenia sprawności narządów zmysłu (wzroku, słuchu), podobnie jak zaburzenia i choroby natury psychicznej uniemożliwiają pracę w zawodzie. Ponieważ od edukatora wymagana jest wysoka sprawność komunikacyjna, istotnym przeciwwskazaniem do wykonywania zawodu są duże wady wymowy oraz nieumiejętność precyzyjnego i płynnego posługiwania się językiem, zwłaszcza w sytuacjach wystąpień publicznych.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie promotora zdrowia wymagane jest posiadanie wykształcenia wyższego, najlepiej z zakresu medycyny, pielęgniarstwa lub pedagogiki.

Ponadto kandydat do zawodu promotora zdrowia powinien ukończyć studia podyplomowe, ewentualnie uzupełniające magisterskie (jeśli wcześniej posiadał licencjat) z zakresu zdrowia publicznego. Na rynku edukacyjnym, zarówno na uczelniach prywatnych, jak i państwowych pojawiły się także oferty studiów magisterskich pięcioletnich po ukończeniu których, absolwent otrzymuje dyplom magistra zdrowia publicznego. Do wyboru są następujące specjalności: epidemiologia, zdrowie środowiskowe, dietetyka, zarządzanie w ochronie zdrowia.

Pracodawcy od kandydatów na stanowisko promotora zdrowia wymagają umiejętności obsługi komputera (Pakiet MS Office), komunikatywności i samodzielności w organizowaniu pracy własnej.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie promotora zdrowia istnieją ograniczone możliwości rozwoju kariery zawodowej. Promotorzy zdrowia znajdują zatrudnienie głównie w sektorze budżetowym i placówkach ze znaczącym udziałem skarbu państwa. Możliwości awansu wiążą się z objęciem stanowiska kierownika działu, w szczególnych przypadkach dyrektora – dzieje się tak zwykle w sytuacjach, kiedy osoba w trakcie pracy zawodowej podnosi swoje kwalifikacje i zdobywa kompetencje z zakresu zarządzania lub zarządzania w służbie zdrowia. Najczęściej jednak promotorzy zdrowia pracują na stanowiskach szeregowych lub wykonują swoje obowiązki jednoosobowo jako specjaliści (w sytuacji, kiedy w firmie nie istnieje wydział zajmujący się promocją zdrowia). W ostatnim przypadku możliwości samodzielnego podejmowania decyzji i organizowania własnej pracy są oczywiście większe, jednak osoba wciąż podlega zależnościom służbowym i hierarchii zawodowej obowiązującej w firmie.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie promotora zdrowia istnieją duże możliwości podejmowania pracy przez osoby dorosłe nie będące bezpośrednio po studiach oraz osoby w starszym wieku. Pracę w zawodzie mogą rozpoczynać osoby powyżej 40 roku życia, pod warunkiem uzupełnienia bądź zdobycia wykształcenia z zakresu promocji zdrowia. Stosunkowo często zdarza się, że zatrudnienie w zawodzie zdobywają osoby z wykształceniem medycznym, np. pielęgniarskim, które uzupełniły kwalifikacje. Pod warunkiem posiadania wysokich kompetencji komunikacyjnych, umiejętności obsługi komputera oraz zdolności organizacyjnych, które są kluczowe na tym stanowisku pracy, zatrudnienie może podjąć osoba wykonująca do tej pory inny zawód lub posiadająca przerwę w pracy.

Możliwości zatrudnienia

Promotor zdrowia może potencjalnie znaleźć zatrudnienie w stacjach sanitarno-epidemiologicznych, wydziałach spraw społecznych i zdrowotnych urzędów administracji publicznej, Ministerstwie Zdrowia, szpitalach, poradniach psychologiczno-pedagogicznych, ośrodkach medycyny pracy i innych. W zdecydowanej

większości praca promotora zdrowia związana jest z prowadzeniem działań w ramach kampanii organizowanych przez instytucje państwowe, samorządy i organizacje pozarządowe. Zawód promotora zdrowia jest zawodem nowym na polskim rynku pracy. Wraz ze wzrostem zachorowań na tzw. choroby cywilizacyjne, popyt na specjalistów z tego zakresu wzrasta i nie można wykluczyć, że przedstawiciele tej profesji będą mogli w przyszłości znaleźć zatrudnienie w wielu instytucjach i firmach, jako konsultanci promujący zdrowy styl życia. Taki rozwój zawodu umożliwiłby promotorom zdrowia zakładanie i prowadzenie własnych firm świadczących usługi w tym zakresie. W obecnej sytuacji, możliwości samozatrudnienia są bardzo ograniczone.

Zawody pokrewne

ZAWODY POKREWNE

Zawody pokrewne o takim samym stopniu kwalifikacji:

- epidemiolog
- fizjoterapeuta
- logopeda
- toksykolog
- kosmetolog
- optometrysta

Zawody o wyższym stopniu kwalifikacji:

- lekarz

Zawody o niższym stopniu kwalifikacji:

- pielęgniarka (z wykształceniem średnim)

Polecana literatura

POLECANA LITERATURA

Barić L., Osińska H. (2006), *Oświata zdrowotna i promocja zdrowia: podręcznik dla studentów i praktyków*. wyd. BORGIS

Śliwa M., (2001), *Wychowanie zdrowotne. Zarys teorii i metodyki*. Katowice, Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej

Pike S., Forster D. (red.), (1998), *Promocja zdrowia dla wszystkich*. Lublin, Wydawnictwo Czelej

Kulik T., Latański M., (2002), *Zdrowie publiczne*. Lublin, Wydawnictwo Czelej

Karski J., (2001), *Promocja zdrowia: pakiet samokształceniowy*. Warszawa, wyd. IGNIS

Karski J., (1999), *Promocja zdrowia*. Warszawa, wyd. IGNIS

Karski J., (2000), *Praktyka i teoria promocji zdrowia*. Warszawa, wyd. CeDeWu

Wojnarowska B., (2007), *Edukacja zdrowotna*. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN